

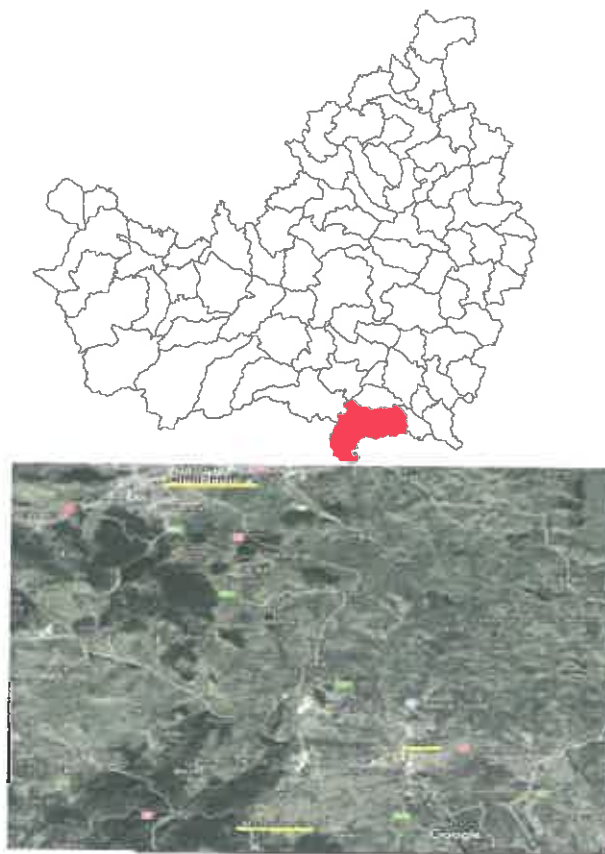
III. EVALUAREA ȘI ANALIZA SITUAȚIEI ACTUALE A COMUNEI MOLDOVENEȘTI

3.1 Prezentarea Comunei Moldovenești

3.1.1 Așezare geografică

Comuna Moldovenești este situată în depresiunea Transilvaniei, pe malul drept al râului Arieș, în partea de este al poalelor Pietrei Secuiului din Munții Trascăului.

Comuna este localizată în partea de sud-est a județului Cluj la granița dintre două județe, respectiv Cluj și Alba (vezi harta. Nr. 3.1. și 3.2.).

Poziționarea comunei Moldovenești în cadrul județului Cluj

Comuna Moldovenești este aflată la 15 km distanță de municipiului Turda și la 44 de km de reședința de județ Cluj Napoca (vezi harta nr.3.3.).

Harta nr.3.3.

**Poziționarea Comunei Moldovenești în raport cu
municipiile Turda și Cluj Napoca**

Harta nr. 3.4

În comuna Moldovenești se poate ajunge pe DE 81, DN 75 sau DJ 103 G. (vezi harta 3.4.).

Comunele cu care se învecinează sunt Iara, Petreștii de Jos și Mihai Viteazu la nord, Călărași la est, Unirea și Mirăslău la sud și Râmetea la Vest. Dintre acestea comunele Iara, Petrești de Jos și Mihai Viteazu aparțin județului Cluj, iar Unirea, Mirăslău și Râmetea județului Alba.

3.1.2 Localități aparținătoare și scurt istoric al comunei

Comuna Moldovenești este formată din satele Bădeni, Moldovenești, Pietroasa, Plăiești, Podeni și Stejeriș (vezi harta nr.3.5).

Suprafața totală a comunei este de 144,96 de km² și este a doua comună ca dimensiune din județul Cluj.

Harta nr.3.5.

Poziționarea celor șase localități aparținătoare comunei Moldovenești

Comuna Moldovenești este înființată în anul 1968 deoarece satele aparțineau Scaunului Arieșului până în anul 1876. Ca suprafață și populație era cel mai mic Scaun Secuiesc.

Ținutul apare sub de numele de Turdava într-un document din 1075 pe timpul domniei Regelui Geza I.

Înființarea Scaunului Arieșului datează între anii 1264 și 1270, când Regele István al V-lea colonizează un grup de secui pe teritoriul aflat între Arieș, Mureș și cetatea Turdava. Teritoriul revine în proprietate conform actului de danie din 1289 desemnat de către Regele maghiar Ladislau al IV-lea și al regelui maghiar Andrei al II-lea din 1290, acestea fiind transcrise de regele

Sigismund în 23 decembrie 1394. Din aceste documente reiese că Turdavar este moldoveneștiul de azi: „Magni de Turdavar alias Várfalva vocata”.

În acest act sunt cuprinse toate satele comunei: Moldovenești-Várfalva, Bădeni-Bágyon, Plăiești-Kovend, Stejeris-Kercsed, Pietroasa-Csegez, Podeni-Hidis.¹

Prezentarea localităților aparținătoare:

- Satul Moldovenești (în trecut denumit Várfalva) este și reședința comunei cu același nume. Localitatea în forma actuală este rezultatul fuziunii administrative a două localități Moldovenești respectiv Văleni de Arieș.
- Satul Bădeni este atestat documentar prima dată în 1291 sub denumirea de Bágyon, pe teritoriul acestuia se găsesc o serie de izvoare sărate. De asemenea la marginea localității (aproape de autostrada A10) poate fi observat “Tăul Bădeni”, un lac înconjurat de stuf, intens populat cu specii de păsări.
- Satul Pietroasa este un sat de dimensiuni reduse, denumit anterior Csegez. Localitatea până în anul 1876 aparținea Scaunului Secuiesc al Arieșului.
- Satul Plăiești a fost denumit în trecut Kovend, la fel ca și satul Pietroasa până în anul 1876 aparținea Scaunului Secuiesc al Arieșului.
- Satul Podeni denumit în trecut Hidiș se bucură de o vastă monografie documentată în cartea „Traian Rus: Podeni, Istorie și Demografie”. Localitatea se situează în partea de sud a comunei, la limita comunei cu județul Alba.
- Satul Stejeriș, în trecut cunoscut sub numele de Kercsed este situat de asemenea la limita sudică a județului, în imediata vecinătate a localității Măhăceni din județul Alba. În apropierea localității se găsește lacul Stejeriș.

---

¹ <https://www.primariamoldovenesti.ro/ro/comuna-moldovene%C8%99ti/post/290/scurt-istoric/>

3.1.3 Reședințe de Județ și Municipii apropiate

Comuna Moldovenești este în proximitatea mai multor municipii și reședințe de județ importante din regiunea județului Cluj cât și din județele învecinate. Cel mai apropiat oraș este Turda și cel mai îndepărtat Huedin (vezi tabelul nr.3.1. și harta nr.3.6.).

Orașul	Distanța de comuna Moldovenești	Județul
Turda	15 km	Cluj
Câmpia Turzii	21 km	Cluj
Cluj-Napoca	44 km	Cluj
Baia de Arieș	49 km	Cluj
Câmpeni	74 km	Cluj
Alba Iulia	76 km	Cluj
Gherla	85 km	Cluj
Huedin	94 km	Cluj

Tabelul nr.3.1. Orașele care se situează în proximitatea comunei Moldovenești

Harta nr.3.6. Orașele care se situează în proximitatea comunei Moldovenești

3.1.4 Relief și resurse naturale

Comuna Moldovenești dispune de un cadru natural deosebit, datorită amplasării și a reliefului diversificat, mai precis comuna este amplasată la contactul dintre Depresiunea Transilvaniei cu Munții Apuseni.

Relieful constituie elementul principal al cadrului natural, care influențează dezvoltarea unei localități, în funcție de formele de relief întâlnite, de resursele pe care le oferă și de disponerea spațială.

Relieful comunei Moldovenești prezintă aspecte caracteristice celor două unități morfologice majore cărora le aparține și anume culoarului Arieșului Inferior, care practic pornește de la teritoriul comunei și a Munților Trascău, la poalele cărora se află localitatea Podeni și Pietroasa.

Acest culoar este caracterizat de o asimetrie pronunțată. Versantul drept este marcat de o trecere treptată de la piemontul Munților Trascăului la o zonă deschisă formată din terase și lunci în timp ce pe partea stângă lunca și terasele sunt slab pronunțate.

Ansamblul reliefului comunei este caracterizat de o îmbinare de formațiuni atât vechi cât și noi, rezultate datorită acțiunii neuniforme a factorilor endogeni și exogeni.

Factorii endogeni au contribuit la formarea reliefului montan, care este reprezentat de fâșia nordică a Munților Trascăului (Munții Trascăului face parte din grupa montană a Munților Apuseni, cel mai înalt vârf este Vf. Dâmbău 1.369 m). Această formațiune montană atinge altitudini de până la 1128 m în Piatra Secuiului, la limita comunei Moldovenești cu localitatea Râmetea. Munții Trascăului reprezintă o unitate extrem de diversificată ca peisaj, cu un remarcabil potențial turistic, valorificat doar parțial în prezent.

Datorită rețelei hidrografice care a erodat diferite tipuri de formațiuni miocene și panoniene s-a format un culoar depresionar din sud vestul localității Moldovenești de pe valea pârâului Văleni. Aceste sectoare de defileu sunt caracterizate prin prezența unor abrupturi cu acumulări de grohotiș la bază.

Depresiunile de contact cu muntele se prezintă sub forma unor culoare înguste între localitățile Podeni-Pietroasa-Moldovenești, detașându-se astfel de Munții Trascăului.

Acest culoar se prezintă sub forma unor mici bazine sculptate de râul Rachiș (Sat. Podeni) și Văleni (Sat. Pietroasa și Moldovenești).

De asemenea în perimetrul localităților Podeni-Pietroasa-Moldovenești se individualizează un șir de dealuri cu înălțimi ce scad treptat de la 600-700 m la 400-500 m, spre valea Arieșului, (Pleșoara-694 m, Dealul Săușului-641,4 m, Hidiș Bilt-646 m și Coasta Lungă- 562,5 m).

Comuna Moldovenești dispune de numeroase resurse naturale, datorită amplasării sale favorabile. Este amplasat la poalele Munților Trascăului și de asemenea este situată în proximitatea culoarului Arieșului Inferior, care practic pornește de pe teritoriul comunei.

Resursele naturale pot fi împărțite în două categorii: resurse naturale de suprafață și resurse naturale de adâncime.

În cadrul resursele naturale de suprafață putem include: vegetația bogată și variată (păduri, pășuni și fânețe); și materia primă pentru construcții (gips, calcar și argilă nisipoasă).

Materialul lemnos reprezintă principala sursă de combustibil în zonă și materiale pentru construcții.

În cadrul resurselor naturale de adâncime putem include: numeroasele izvoare de apă; și zăcămintele de minerale de gips, calcar și argilă nisipoasă (vezi figura nr.2.1.).

Figura nr.2.1. Harta geologică a zonei

3.1.5 Hidrografia

Comuna Moldovenești dispune de o rețea bogată de râuri permanente, lacuri și ape subterane.

În cadrul rețelei de râuri putem include cursuri de apă de diferite dimensiuni, râul cu cel mai mare debit este Arieșul, care drenează cea mai mare parte a teritoriului comunei având ca afluenți râurile Văleni, Bădeni și Plăiești. Afluenții de pe teritoriul comunei Moldovenești nu au un aport foarte important în debitul râului Arieș.

În cazul unor ploi torențiale sau la topirea zăpezilor există riscul producerii inundațiilor mai mari, care pot afecta teritoriul comunei și pot cauza daune semnificative datorită neamenajării malurilor contra inundațiilor (îndiguirea, curățarea albiei).

Pe teritoriul comunei există două lacuri de origine antropică, cele două lacuri se află pe teritoriul localităților Bădeni și Stejeriș. La marginea satului Bădeni a fost amenajat Tăul Bădeni, iar în apropierea satului Stejeriș – lacul Stejeriș.

Ambele lacuri sunt utilizate pentru pescuit și aparțin domeniului public. În afară de aceste două lacuri mai mari trebuie să amintim bălți sau tăuri de dimensiuni mai mici amenajate de proprietari privați care deservește tot scopuri piscicole.

Pânza freatică urmărește morfologia solului și asigură importante rezerve de ape subterane, acestea sunt bogate și de o calitate bună de asemenea, însă calitatea apei poate fi de alterată de folosirea pesticidelor în exces sau în cazul ploii îndelungate aducătoare de aluviuni în cantități mari.

Existența izvoarelor a creat premisa utilizării acestei resurse pentru realizarea alimentării cu apă a comunei. În cazul unei secete prelungite pot apărea probleme în alimentarea cu apă a gospodăriilor care nu au ca sursă alternativă fântâni sau puțuri.

3.1.6 Solul

Solul este partea superioară afânată, a litosferei, care se află într-o continuă evoluție sub influența factorilor pedologici, reprezentând stratul superficial al Pământului în care se dezvoltă viața vegetală. Stratul fertil al solului conține nutrienți și este alcătuit din humus și din loess.

Pe teritoriul comunei Moldovenești avem soluri fertile și foarte bune pentru agricultură și pomicultură de asemenea, acesta se datorează faptului că în zona comunei avem cernoziom, care este un sol bogat în humus (3-6%).

Principala activitate desfășurată pe teritoriul comunei Moldovenești este agricultura, iar acesta se datorează în principal solului fertil.

Comuna dispune de un înveliș pedologic variat, datorită diversității reliefului și a factorilor pedogenetici, precum și condițiile bioclimatice au determinat formarea unui înveliș pedologic variat (cernisoluri, aluvisoluri și eutricambrisoluri).

Cea mai importată clasă de sol pentru agricultură sunt cernisolurile, acestea sunt reprezentate de cernoziomuri agrice și cambrice și se întâlnesc pe terasele Arieșului.

Cernoziomurile cambrice au un dezavantaj că necesită irigații în perioada secetoasă, dar cernoziomurile agrice sunt pretabile pentru culturi de câmp și pomi fructiferi.

Un alt tip de sol strâns legat de lunca Arieșului sunt aluvisolurile, soluri specifice zonelor albiilor de râuri, fiind foarte expuse de inundații periodice. Și de aceea acestea sunt utilizate mai degrabă pentru pajiști, dar datorită proprietăților bune pot fi utilizate și pentru lucrări agricole.

În unele zone mai înalte cu un relief mai fragmentat, cu diferite grade de înclinare apar eutricambisolurile și districambisolurile, pe teritoriul comunei Moldovenești. Acest tip de sol are proprietăți fizice și chimice relativ bune, poate fi valorificat pentru păduri și pajiști și chiar pomi fructiferi în condițiile în care se realizează lucrări împotriva eroziunii.

Acțiunea antropică influențează caracteristicile învelișului de sol poate determina creșterea sau scăderea performanțelor agricole ale acestuia.

3.1.7 Vegetația și fauna

Vegetația în zona comunei Moldovenești este caracteristică etajului colinar, fiind reprezentat de numeroase formațiuni forestiere, dar putem zări și zone de pajiște.

Sunt unele specii de copac care sunt predominante în zonă precum gorunul, carpenul și stejarul, dar putem regăsi și alte specii precum paltinul, jugastrul, teiul pucios, frasin și păduri de ulm.

Stratul arbustiv este caracterizat prin specii precum alunul, sângerul și cornul, zonele mai deschise fiind populate în schimb cu măceși și porumbari.

În zonele mai înalte apar specii de fag, molid, zadă și pin negru.

Zona de pajiște au întinderi mai reduse, fiind caracterizate de specii precum pășul și iarba vântului.

Fânețele au o variație floristică bogată în specii de furaje precum trifoiul, margareta, pătlagina, ghizdei, piciorul cocoșului.

În zona lacurilor, bălților apare vegetația precum stufărișul pajiștile de mlaștini.

Fauna de asemenea este diversificată în funcție de relief și vegetație. Astfel zona este bogată în diferite specii de mamifere, rozătoare, păsări și pești. Pe teritoriul comunei Moldovenești în zonele mai înalte conviețuiesc mai multe specii precum: căpriorul, mistrețul, iepurele, fazanul, șarpele de alun, găița, vulpea, lupul. Pe lângă aceste specii de animale trebuie să amintim fauna

ornitologică: veverița, turturica, mierla neagră, privighetoarea, ciocănitoarea, cucuveaua, vrabia. Fauna piscicolă cuprinde specii precum: cleanul, mreana, carasul, somonul, crapul, plătica, scobarul.

În zonele de pajiște și de pădure avem animale de talie mai mică: orbetele, șoarecele de câmp, hârciogul și diferite specii de insecte și reptile.

Alt lucru demn de menționat este faptul că 30% din suprafața comunei Moldovenești este considerată arie protejată, făcând parte din rețeaua ecologică Natura 2000. Procentajul este alcătuit din cele 3 situri aflate pe teritoriul comunei.

1. ROSPA0087 Munții Trascăului – desemnat pentru conservarea, menținerea și, acolo unde este cazul, readucerea într-o stare de conservare favorabilă a 25 de specii de păsări prevăzute în Formularul Standard Natura 2000. Situl acesta fusese declarat ca arie de protecție specială avifaunistică ca parte a rețelei Natura 2000 în România în anul 2007, prin Hotărârea Guvernului nr. 1284/2007 privind declararea ariilor de protecție specială avifaunistică ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România., cu modificările și completările ulterioare.
2. ROSCI0253 Trascău – desemnat cu scopul de a contribui semnificativ la menținerea sau readucerea la o stare favorabilă a 25 de habitate și a 22 de specii de interes comunitar listate în Formularul Standard Natura 2000 al sitului. Acesta a fost declarat ca sit de importanță comunitară ca parte a rețelei ecologice Natura 2000 în România în anul 2007, prin Ordinul ministrului mediului și dezvoltării durabile nr. 1964/2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanță comunitară, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România, cu modificările și completările ulterioare.
3. ROSCI0300 Fânațele Pietroasa-Podeni – desemnat cu scopul de a contribui semnificativ la menținerea sau readucerea la o stare favorabilă a 5 habitate și a 4 specii de interes comunitar. Situl acesta fusese declarat ca sit de importanță comunitară în anul 2011, prin Ordinul ministrului mediului și dezvoltării durabile nr. 1964/2007, cu modificările și completările ulterioare.

3.2. Analiza socio-economică a comunei Moldovenești

3.2.1 Populația

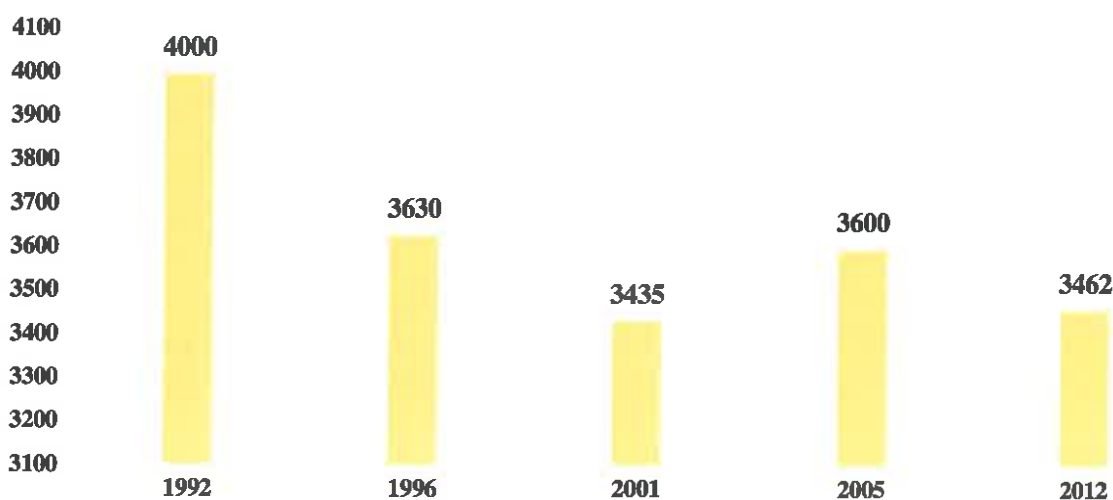
3.2.1.1. Populația stabilă a comunei Moldovenești

Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică la nivelul anului 20 populația stabilă în comuna Moldovenești a fost de 3462 persoane, numărul acesteia aflându-se în ușoară descreștere față de anii anteriori. În urma comparației efectivului populației comunei Moldovenești în anii 1992 și 2001, se constată că numărul populației a înregistrat un trend de evoluție descendentă, astfel, în anul 1992 populația comunei se apropia de 4000 de locuitori, scăzând apoi la 3630 de persoane în 1996 și la 3435 în anul 2001.

În anul 2005 numărul populației stabile a crescut până la aproximativ 3600 de persoane, pentru ca ulterior numărul populației să scadă de la an la an, dat fiind sporul natural negativ și a migrației populației în zone urbane și străinătate.

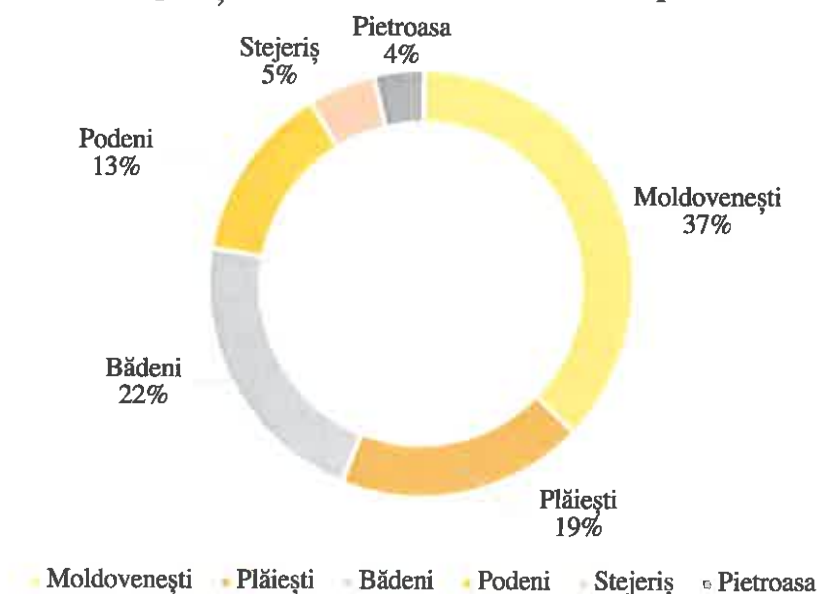
Dacă analizăm mai în amănunte datele statistice putem constata că populația comunei este într-o continuă descreștere. Oscilațiile populației comunei Moldovenești pot fi observate în graficul de mai jos.

EVOLUȚIA POPULAȚIEI STABILE ÎN COMUNA MOLDOVENEȘTI, PERIOADA 1992- 2012

Ce mai populată localitate este satul Moldovenești-reședința comunei, acesta fiind populată de 1290 persoane (37% din populația comunei) și în funcție de numărul locuitorilor este succedat de satele: Bădeni 743 persoane; Plăiești 652 persoane; Podeni 468 persoane; Stejeriș 177 persoane; Pietroasa 132 persoane.

Populația stabilă în fiecare localitate în parte

3.2.1.2. Structura populației comunei Moldovenești în funcție de etnie

În localitățile Moldovenești, Bădeni, Plăiești și Stejeriș numărul persoanelor de etnie maghiară este mai mare decât al persoanelor de etnie română. Situația este diferită în localitatea Podeni, unde numărul persoanelor cu naționalitate română este considerabil mai mare decât cel al populației maghiare (vezi tabelul nr.3.2.).

Localitatea	Total	Români	Maghiar	Romi	Altele
Moldovenești	1190	324	785	81	-
Bădeni	693	279	410	2	2
Plăiești	602	85	495	22	-
Podeni	463	449	5	9	-
Stejeriș	172	60	112	-	-

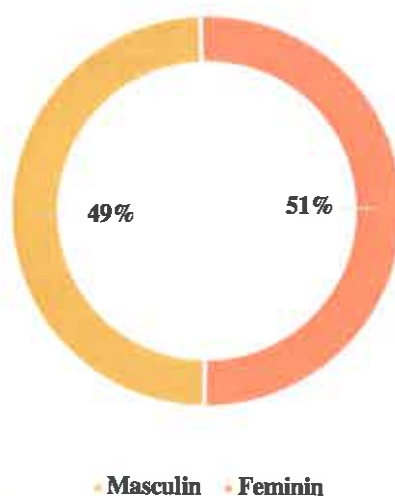
Pietroasa	127	89	29	8	1
Total	3247	1286	1836	122	3

Tabelul nr. 3.2. Structura populației comunei Moldovenești în funcție de etnie în anul 2011

3.2.1.3. Structura populației comunei Moldovenești în funcție de sexe

În ceea ce privește structura pe sexe a populației comunei Moldovenești se observă o relativă omogenitate. La nivelul anului 2012, 1755 de persoane erau de sex feminin și 1707 sex masculin.

Populația stabilă a comunei Moldovenești pe sexe în anul 2012

3.2.1.4. Structura populației comunei Moldovenești în funcție de grupa de vârstă

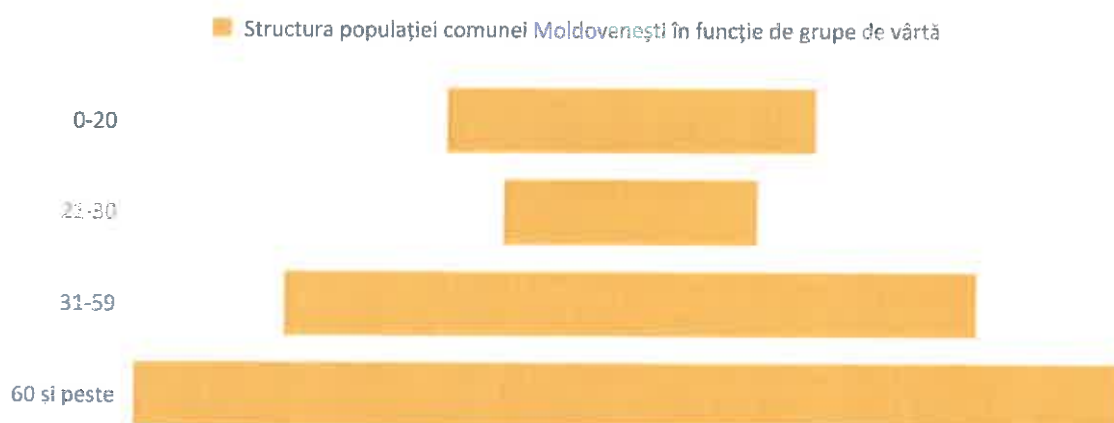
Conform datelor colectate în cadrul recensământului efectuat în anul 2011, populația comunei Moldovenești prezintă o îmbătrânire pronunțată, numărul persoanelor cu vârstă cuprinsă între 0 și 14 ani este considerabil mai mic față de cel al persoanelor peste 60 de ani (43%).

În anul 2012 structura pe vârste a populației din comună arăta în felul următor: grupele de vârstă predominante erau 30-34 ani și 55-59 ani. Populația comunei este predominant îmbătrânită peste

43% fiind reprezentat de populația de peste 50 de ani, în timp ce doar 16% sunt persoane sub 20 de ani.

În perioada 1993-2012 structura pe vârste a populației în comuna Moldovenești s-a menținut relativ constantă. Totuși un motiv de îngrijorare este numărul persoanelor de 60 de ani și peste care depășește 1000 de persoane.

Structura populației comunei Moldovenești în funcție de grupa de vârstă

3.2.1.5. Structura populației comunei Moldovenești în funcție de apartenența religioasă

În comuna Moldovenești se pot întâlni persoane de diferite religii, conform rezultatelor recensământului efectuat în anul 2011, principalele culte religioase care predomină la nivelul comunei sunt: unitarian, ortodox și cel reformat (vezi tabelul nr.3.3.).

Tabelul nr.3.3. Structura populației comunei Moldovenești în funcție de religie în anul 2012

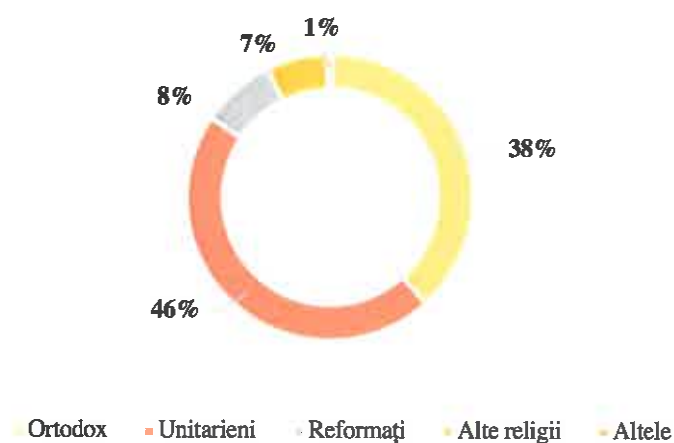
		Moldovenești	Plăiești	Bădeni	Stejeriș	Pietroasa	Podeni
Total	3247	1190	602	693	172	127	463
Ortodox	1243	344	94	269	55	88	393
Romano-catolic	53	30	12	8	-	2	1
Greco-catolic	66	-	4	3	-	2	57
Reformat	271	50	54	56	106	1	4
Unitarieni	1492	704	424	331	6	27	-
Martorii lui Iehova	52	35	3	13	-	-	1
Penticostali	30	18	-	4	-	7	1
Fără religie	15	7	3	2	3	-	-
Advențiști	2	1	-	-	-	-	1
Evanghelic Luterană	1	1	-	-	-	-	-
Baptist	15	-	5	6	-	-	4
Advențiști de ziua a 7-a	3	-	3	-	-	-	-
Ateist	2	-	-	1	-	-	1
Altele	2	-	-	-	2	-	-

După cum se poate observa de pe tabelul nr.3.3., la nivelul comunei Moldovenești, predomină populația aparținătoare a cultului unitarian, acesta reprezentând 46% din totalul populației comunei și însumează 1.492 de persoane. Populația aparținătoare a cultului reformat a comunei Moldovenești, reprezintă 39% din totalul populației și însumează 1243 persoane. Populația aparținătoare cultului reformat reprezintă 8% din totalul populației și însumează 271 de persoane.

Restul populației fac parte din alte culte precum (romano-catolic, greco-catolic, martorii lui Iehova, pentecostali, adventiști, baptist) reprezentând 7% din totalul populației însumând 222 persoane. Procentul rămas de 1% reprezintă partea populației care nu a declarat apartenența la o religie, este atee sau nu a dorit să răspundă.

Structura populației comunei în funcție de religie în anul 2012.

3.2.1.6. Mișcarea naturală a populației comunei Moldovenești

Mișcarea naturală a populației reprezintă efectivul nașterilor și a deceselor înregistrate într-un anumit interval de timp (de regulă un an) asupra structurii populației, respectiv modificările nivelului acestuia sub influența celor doi factori: natalitatea și mortalitatea.

Sporul natural reprezintă un indicator al mișcării naturale, determinat ca diferența dintre rata natalității și rata mortalității, reflectând astfel majorarea sau diminuarea nivelului populației.

În contextul mișcării naturale a populației, la nivelul comunei Moldovenești se poate constata că mortalitatea a fost constant mai ridicată decât natalitatea, sporul natural fiind implicit negativ.

Cel mai mare număr de nou-născuți vii în comună a fost înregistrat în anul 1990 când s-au născut 50 de copii, de atunci se poate observa o scădere constantă a natalității, depășind 30 de noi născuți în anii 1991, 1995, 2001 și 2007.

Numărul cel mai ridicat al deceselor a fost înregistrat în 1992 (103), în rest numărul mediu al deceselor înregistrate pe an este de aproximativ 77.

Sporul natural înregistrat din 1990 până în 2012 s-a menținut constant negativ, creșterea numărului de persoane la nivel de comună fiind datorate în principal revenirii la sat.

3.2.2.1 Mișcarea migratorie a populației comunei Moldovenești

În urma analizei migrației de lungă durată a populației comunei Moldovenești, se constată faptul că în anii '90 foarte multe persoane părăseau comuna, această tendință de migrațiune a populației de la sat la oraș s-a putut vedea în orice zonă a României. Acesta s-a datorat și faptului că mulți localnici au căutat un trai mai bun în orașele din apropierea comunei.

Începând cu anii 2000 tranzitul populației a început să se stabilizeze și numărul persoanelor care părăseau comuna fiind aproximativ egal cu cel al persoanelor care soseau.

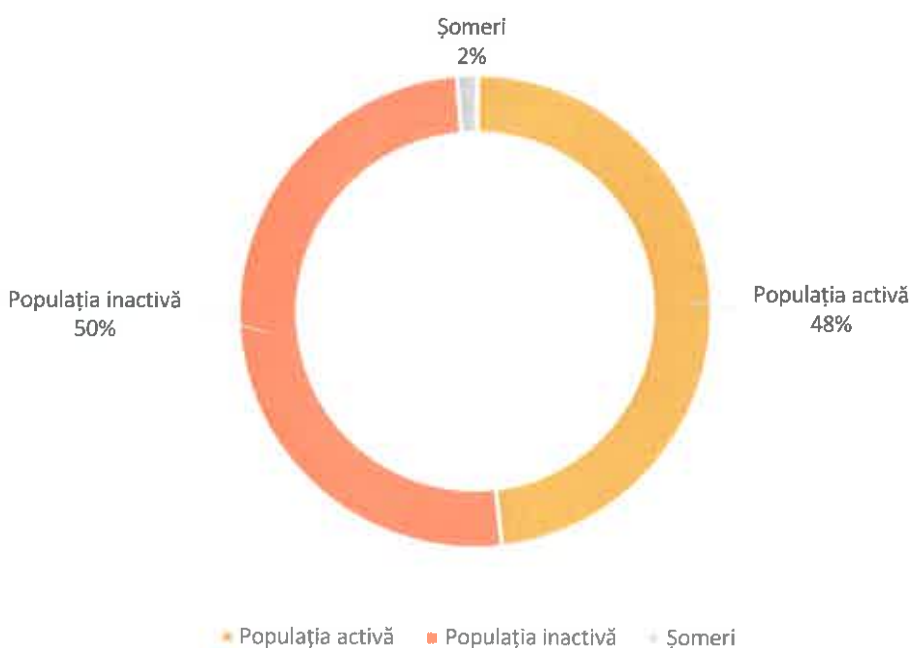
Astfel la nivelul anului 1990, 242 persoane părăseau comuna Moldovenești, în timp ce doar 16 soseau, în 200 doar 71 de persoane părăseau comuna în timp ce alte 90 se stabileau.

După anul 2005, până în prezent diferența de număr dintre persoanele care plecau din comună și cele care se stabileau nu este semnificativă, totuși balanța înclină spre scăderea populației din comuna Moldovenești deși în ultima perioadă tot mai multe familii din orașe achiziționează reședințe pe teritoriul comunei.

3.2.2 Economia comunei Moldovenești

3.2.2.1 Populația activă, ocuparea forței de muncă la nivelul comunei Moldovenești

În ceea ce privește populația activă și ocuparea forței de muncă, la nivelul comunei Moldovenești, conform informațiilor furnizate de către Instituția Națională de Statistică, situația este următoarea: din totalul rezidenților comunei, 48%, respectiv 1666 de persoane reprezintă populația activă. Rata de dependență economică, reprezentând raportul dintre populația activă și populația inactivă, este de 0,92.

Principalul domeniu în care activează populația este agricultura, există un număr considerabil de persoane angajate în cadrul întreprinderilor de pe teritoriul municipiului Turda.

Șomajul la nivelul comunei Moldovenești este scăzut, în vederea reducerii șomajului la nivel de comună s-au organizat cursuri de recalificare.

3.2.2.2 Structura economică a comunei Moldovenești

Pe teritoriul comunei își desfășoară activitatea un număr total de 68 societăți comerciale din care 27 întreprinderi organizate conform OUG nr. 44/2008 (PFA, II, IF), ponderea activităților independente fiind de aproximativ 40%. Întreprinderile care își desfășoară activitatea în sectorul terțiar reprezintă aproximativ 70% din totalul întreprinderilor înregistrate, dintre care majoritatea prestează activități de comerț și servicii. Prin poziționarea strategică a comunei, pe teritoriul Grupului de Acțiune Locală Poarta Apusenilor la intersecția județelor Cluj, Mureș și Alba, se consolidează premise pentru un potențial mai accelerat de dezvoltare economică.

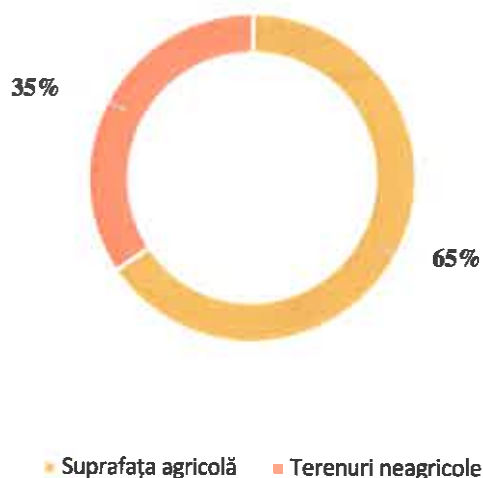
Cu toate că principala activitate economică desfășurată în teritoriu este agricultura, societăți comerciale înregistrate cu acest domeniu de activitate sunt puține, cei mai mulți dintre fermieri fiind organizați conform OUG nr 44/2008 sau își desfășoară activitatea ca persoane fizice, în baza unui certificat de producător. Arealul este favorabil atât pentru cultura cerealelor și legumelor, cât și pentru creșterea animalelor, efectivele fiind reprezentate în principal de bovine și ovine. Cu toate acestea, în ultimii ani efectivele s-au redus datorită rentabilității economice scăzute înregistrate în acest sector. În lipsa unor cunoștințe adecvate de management economic al fermei, în rândul micilor fermieri, a căror activitate se bazează pe experiența dobândită din practică, precum și datorită dotărilor cu utilaje învechite, neperformante, energofage, ceea ce cauzează nivelul scăzut de performanță al fermelor în materie economică. De asemenea, acest aspect este favorizat inclusiv de lipsa unor infrastructuri locale de prelucrare a materiei prime agricole și în special lipsa unui centru de colectare și procesare a laptelui, care ar duce la adăugarea de plus valoare produselor finite care ajung pe piață și venituri suplimentare fermierilor.

Cu toate acestea, un punct forte este calitatea și potențialul de diversificare a producției agricole. Micii producători din această zonă, au păstrat vii tradițiile și rețetele moștenite de la generațiile anterioare, îmbogățind astfel patrimoniul gastronomic local, fapt ce conferă produselor locale un potențial ridicat pentru atestare și certificare pe diferite scheme de calitate. Pe teritoriul comunei există posibilități de dezvoltare cum ar fi organizarea de piețe volante pentru promovarea produselor locale sau crearea de întreprinderi sociale care să prelucreze produsele agricole din zonă.

În cele mai multe cazuri, practicarea agriculturii reprezintă principala sursă de venit în cadrul gospodăriilor din teritoriu. În prezent, în lipsa posibilității de absorbție a forței de muncă pe plan local, populația migrează temporar în orașele din apropiere sau în străinătate.

Un element de oportunitate pentru dezvoltarea economică a comunei constă în susținerea și operaționalizarea Parcului Industrial Bădeni, situat în extravilanul și parțial în intravilanul satului Bădeni, Comuna Moldovenești, la est de E 81 ocupând o suprafață de 309 – 320 ha.

Teritoriul administrativ

3.2.2.2.2 Agricultură

În comuna Moldovenești agricultura este activitatea economică principală. Astfel societățile înregistrate pe raza comunei cu acest domeniu de activitate reprezintă 24 % din numărul totalul societăților.

Teritoriul administrativ al comunei Moldovenești se întinde pe o suprafață de 10312 ha, acesta fiind împărțită, în funcție de modul de folosință în suprafața agricolă și suprafața neagricolă.

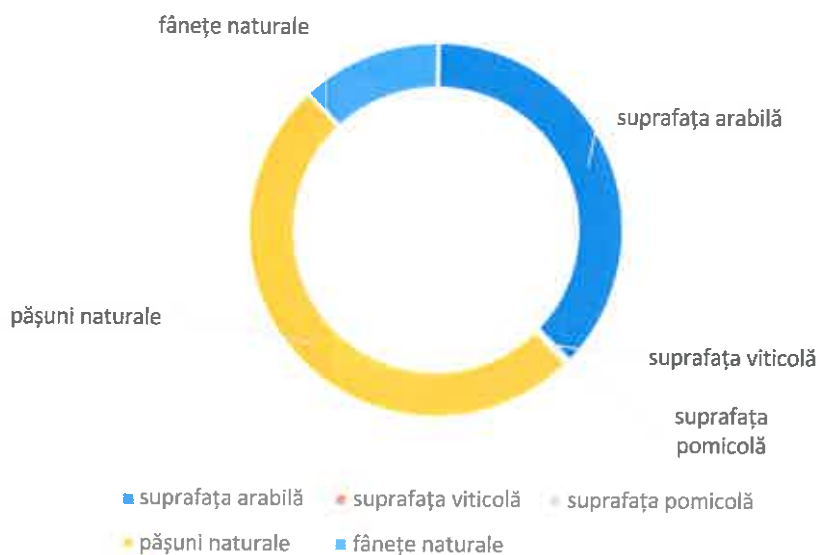
Suprafața agricolă a comunei Moldovenești include: terenuri arabile, viticole, pomicolă, pășunile și fânețele.

Suprafața neagră a comunei include: pădurile și vegetația forestieră, suprafața ocupată cu apă și bălți, lacuri, suprafața ocupată cu construcții și suprafața ocupată de căile de comunicații și de căile ferate.

Suprafața administrativă a comunei Moldovenești, prezintă următoarea structură:

- Suprafața agricolă 9094 ha din care:
  - Suprafața arabilă: 3383 ha;
  - Suprafața viticolă: 7 ha;
  - Suprafața pomicolă: 24 ha;
  - Pășuni naturale: 4580 ha;
- Fânețe naturale: 1100 ha.
- Terenuri neagricole 4805 ha din care:

Suprafața agricolă a comunei moldovenești

Suprafața de pădure și vegetație forestieră: 3747 ha;

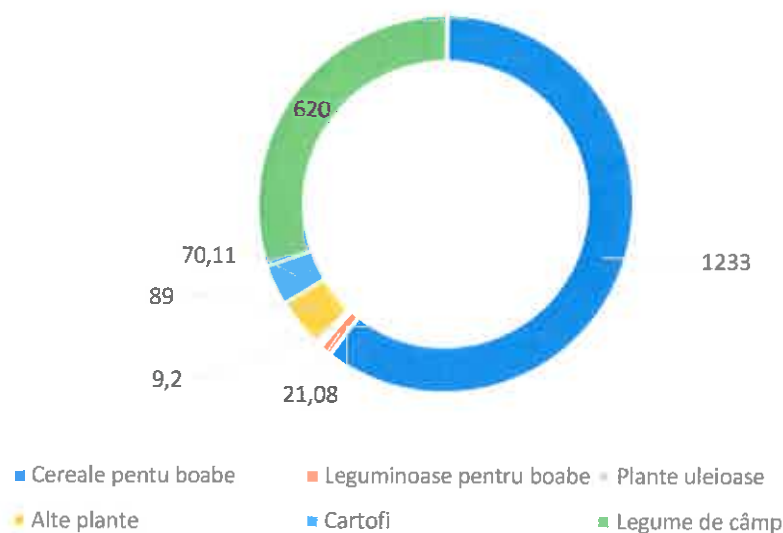
Agricultura constituie activitatea de bază a comunei Moldovenești. Dimensiunile mari ale suprafețelor cultivate precum și efectivul populației care activează în acest domeniu, semnifică faptul că la nivelul comunei cultura plantelor reprezintă o activitate a agriculturii practicat cu

intensitate de către locuitorii acestuia. Conform informațiilor furnizate de către Institutul Național de Statistică, cultura plantelor la nivelul comunei prezintă următoarea situație:

Denumire cultură agricolă	Suprafață
Cereale pentru boabe: <ul style="list-style-type: none"> • Grâu; • Triticale; • Orz; • Orzoaică; • Ovăz; • Porumb boabe. 	<ul style="list-style-type: none"> • Grâu – 201, 15 ha • Triticale – 15,85 ha • Orz – 48,70 ha • Orzoaică – 275,40 ha • Ovăz – 10,90 ha • Porumb boabe – 681 ha
Leguminoase pentru boabe: <ul style="list-style-type: none"> • Mazăre; • Fasole boabe. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mazăre – 12,83 ha • Fasole boabe – 8,25 ha
Plante uleioase: <ul style="list-style-type: none"> • Floarea soarelui; • Rapiță; • Soia boabe. 	<ul style="list-style-type: none"> • Floarea soarelui – 5,20 ha • Rapiță – 2 ha • Soia boabe – 2 ha
Alte plante: <ul style="list-style-type: none"> • Sfeclă de zahăr. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sfeclă de zahăr – 89 ha
Cartofi	<ul style="list-style-type: none"> • Cartofi – 70,11 ha
Legume de câmp: <ul style="list-style-type: none"> • tomate, • ceapă, • usturoi uscat, • varză, • ardei, • castraveți, • rădăcinoase, • vinete, 	<ul style="list-style-type: none"> • Legume de câmp – total 620 ha

Denumire cultură agricolă	Suprafață
<ul style="list-style-type: none"> • conopidă, • pepene verzi. 	

Distribuția suprafețelor agricole după tipul culturilor (ha)

Comuna Moldovenești dispune în momentul de față de un sistem vechi de irigații de 9 m lungime. Sistemul este nefuncțional și se află în proprietatea ANIF. Pe viitor se doresc investiții care să vizeze punerea în funcțiune a sistemului de irigații pentru a asigura creșterea producției agricole.

4.2.2.2.2 Zootehnia

Alături de cultura plantelor, creșterea animalelor reprezintă o activitate din domeniul agricol intens practică de către populația comunei Moldovenești. Conform informațiilor furnizate de către Institutul Național de Statistică, principalele categorii de animale care predomină la nivelul comunei Moldovenești sunt 1093 de exploatații agricole mixte (care cuprind atât activități de creștere a animalelor, cât și de cultivare a plantelor) și doar 14 exploatații care cuprindeau doar efectiv de animal. Conform datelor pe teritoriul comunei există un efectiv de 2250 capete de animal, împărțite astfel în funcție de specii.

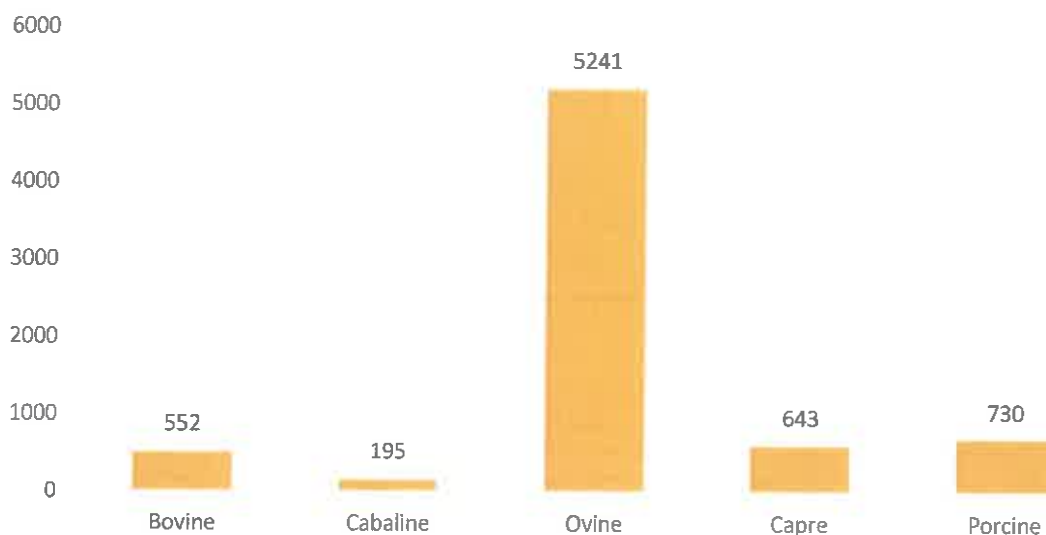
**PLANUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE LOCALĂ
AL COMUNEI MOLDOVENEȘTI**

2021-2027

Total	Pietroasa	Podeni	Stejeriș	Plăești	Bădeni	Moldovenești	Localitatea	
							Total gospodării	Total animale
98	8	3	4	27	29	27	Bovine	
552	74	150	8	90	88	142	Total animale	
170	1	31	5	37	38	58	Cabaline	
195	5	35	5	42	41	67	Total animale	
34	3	4	6	1	18	2	Ovine	
5241	204	1800	1310	206	1600	121	Total animale	
53	1	49	-	1	-	1	Capre	
643	295	170	-	59	-	119	Total animale	
161	4	34	5	31	52	35	Porcine	
730	17	80	36	250	191	156	Total animale	
3807	52	994	83	501	897	1280	Păsări	

Tabelul nr.3.4. Efectivul de animale al comunei Moldovenești în anul 2013

Structura efectivă de animale al comunei Moldovenești în anul 2013

Numele societății comerciale	Bovine	Cabaline	Ovine	Porcine	Păsări
PFA Palfi D. Eniko	49 capete	-	-	-	-
Agroturdean Impex SRL	60 capete	-	-	-	-

3.2.2.2.3 Turismul

Activitatea turistică în comuna Moldovenești este în curs de dezvoltare, în momentul de față comuna dispune de un centru de informare turistică, care deservește turiștii, și acordă informații turiștilor asupra punctelor turistice din comuna Moldovenești, dar și din zonele învecinate.

Comuna Moldovenești dispune de numeroase obiective turistice atât antropice cât și naturale, care oferă turiștilor mai multe posibilități de a-și petrece timpul liber.

Atracțiile turistice naturale din zona comunei sunt influențate atât de relieful variat al zonei cât și de alte elemente specifice, cum ar fi hidrografia sau structura geologică sau clima.

În cadrul potențialului turistic natural trebuie să amintim:

- Vârful Piatra Secuiului din Munții Trascăului are o înălțime de 1171 m și este situat la granița de hotar al comunelor Moldovenești și Râmetea. Zona reprezintă un important punct de atracție turistică datorită peisajului și a traseelor turistice.
- Defileul râului Văleni, situat în sud-vestul localității Moldovenești și Defileul râului Arieș, reprezintă un traseu ideal pentru plimbări, persoanele pasionate de drumeții montane se pot bucura de pădurea mare și deasă care se întinde de-a lungul râurilor.
- Lacul Stejeriș, localizat în satul Stejeriș. Aici se găsesc diverse specii de pești și este ideal pentru practicarea pescuitului sportiv.
- Lacul Bădeni este situat în localitatea cu același nume, este un lac neamenajat înconjurat de stufăriș, ideal pentru numeroase specii de păsări.
- Siturile ROSPA0087 Munții Trascăului, ROSCI0253 Trascău și ROSCI0300 Fânețele Pietroasa-Podeni.

În cadrul potențialului turistic antropic trebuie să amintim:

- Dealul Cetății Moldovenești, atestat documentar din anul 1075, este unul dintre cele mai importante obiective turistice din zona Văii Arieșului. În trecut era cunoscut sub numele de Cetatea Turzii, este unul dintre cele mai vechi fortificații de pe teritoriul Transilvaniei Medievale.
Cetatea a fost construită pe locul unei vechi construcții, pe locul unui vechi castru roman de apărare a drumului de transport al aurului exploatat din Munții Apuseni.
Inițial a fost construit dintr-un val de pământ înconjurat de un șanț, ulterior a fost fortificată cu ziduri de piatră. În sec. al XIII. A fost definitiv părăsit, din cauza distrugerilor provocate de invaziile tătare.
- Necropola medievală de lângă Biserica Unitariană din comuna Moldovenești și în grădina castelului Jósika.
- Castelul Jósika din satul Moldovenești, datând din sec. al XIX-lea și înscris pe Lista Monumentelor Istorice ale județului Cluj.
- Movila Cetății din Moldovenești (aprox. 1300) este un lăcaș construit în stil gotic aflat pe lista monumentelor istorice a județului Cluj.
- Biserica de lemn cu hramul Sfântului Nicolae din satul Bădeni (1765) și Biserica unitariană din Bădeni (sec. XVII.), înscrise pe Lista Monumentelor Istorice ale județului Cluj.

- Biserica de lemn cu hramul Sfinților Arhangheli Mihai și Gavril din satul Podeni (1784) și Biserica Înălțarea Domnului (sec. XVIII.), înscrisă pe Lista Monumentelor Istorice ale județului Cluj.
- Biserica din Plăiești (sec. XIII.), lăcaș care de-a lungul timpului a aparținut mai multor formațiuni religioase. Biserica are tavanul pictat cu 166 de casete cu motive florale. De asemenea este înscrisă pe Lista Monumentelor Istorice ale județului Cluj.

3.2.2.2.4 Comerțul

Pe teritoriul comunei Moldovenești activitatea firmelor din acest domeniu reprezintă 22%, din totalul firmelor înregistrate pe raza comunei. Astfel comerțul reprezintă o activitate economică importantă pe raza comunei Moldovenești.

Firmele care desfășoară activitatea în acest domeniu sunt în principal firme care au activități precum: comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun sau baruri și alte activități de servire a băuturilor.

3.2.2.2.5 Transporturi

În domeniul turismului activează 4 firme, care au ca domeniu de activitate transportul de mărfuri, acestea reprezentând 10% din totalul firmelor înregistrate.

3.2.3 Infrastructura

3.2.3.1 Căi de comunicații

În momentul de față majoritatea drumurilor satești și comunale sunt pietruite și asfaltate. În momentul de față drumul comunal DC 82 este asfaltat în intravilanul localităților Plăiești și Moldovenești.

Situația drumurilor comunale este prezentată în tabelul de mai jos:

Denumirea	Ruta	Lungimea	Stare drum
DN1	Turda-Bădeni	6,4 km	Satisfăcător
	Turda-Stejeriș	12 km	
DN75	Turda-Mihai Viteazu- Moldovenești	10 km	Satisfăcător
DJ103G	Moldovenești- Pietroasa-Podeni	15 km	Satisfăcător
DC82	Bădeni-Moldovenești	10 km	Nesatisfăcător
DC81	Turda-Stejeriș	3 km	Nesatisfăcător
Drumuri stradale	Bădeni, Plăiești, Moldovenești, Podeni, Pietroasa	64,3 km	Nesatisfăcător

3.2.3.2. Telecomunicații-rețele de telefonie fixă și mobilă , rețele de internet

Operatorii economici care asigură servicii de telefonie în comună sunt: Orange, Vodafone, Digi. Rețeaua de internet este asigurată de 2 operatori economici: Digi și Orange.

Dintre instituțiile publice aflate sub administrația Comunei atât primăria cât și școala gimnazială sunt conectate atât la rețelele fixe de telefonie cât și la internet.

3.2.3.3 Infrastructura tehnico-edilitară

În comuna Moldovenești există în momentul de față 35,95 km de rețea de apă, acesta acoperă aproximativ 53% din totalul gospodăriilor din comună.

Cantitatea de apă potabilă distribuită anual fiind de 647 mc.

Pe teritoriul comunei se află mai multe izvoare care au fost corespunzător amenajate și transformate în zone de captare a apei, astfel putem enumera: Izvorul Totiu, Captarea II. Pietroasa, Captarea III. Kizibert, însă în afară de aceste izvoare mai avem pe teritoriul comunei și alte izvoare neamenajate pentru alimentarea cu apă a localităților.

O parte a reședinței de comună, localitatea Moldovenești este alimentată cu apa din izvorul Totoiu, care reprezintă captarea principală și este situată la 1,5 km depărtare de localitate. Acesta cuprinde un puț cu diametru de 3 m și o adâncime de 2,8 m.

Localitățile Plăiești, Bădeni, parțial Moldovenești și Pietroasa sunt alimentate cu apa din captările Pietroasa și Kizibert.

Localitatea Podeni există o rețea veche de apă starea acestuia fiind una degradată, necesitând o îmbunătățire.

În tabelul de mai jos este reprezentat situația rețelelor de alimentare cu apă din comuna Moldovenești.

Localități	Rețea	An PIF	Starea actuală	Gospodării deservite	Agenții economici deserviți
Moldovenești	11,575 km	2008	bună	90%	90%
Bădeni	10,5 km	2008	bună	60%	90%
Plăiești	7,44 km	2008	bună	50%	90%
Stejeriș	-	-	-	-	--
Podeni	5 km	1970	bună	60%	60%
Pietroasa	1,435 km	2008	bună	60%	60%

3.2.3.4 Rețeaua de canalizare menajeră

Conform sondajului populației autohtone demarat, situația, în ceea ce privește rețeaua de canalizare menajeră a comunei Moldovenești diferă de la localitate la localitate.

De exemplu, în satele mai dezvoltate din cadrul Comunei (cum ar fii satele Bădeni și Moldovenești), rețeaua de canalizare menajeră a fost descrisă de către locatarii acestor localități ca fiind de la „acceptabilă” la „inacceptabilă”. Totuși, în satele mai puțin dezvoltate (cum ar fii satele Stejeriș și Pietroasa), rețeaua de canalizare menajeră a fost descrisă de către locatarii acestor localități ca fiind nefuncțională sau chiar inexistentă.

Așa cum este specificat în alte capitole ale prezentei strategii de dezvoltare, lipsa canalizării și a unui mod de a elimina deșeurile pentru care este nevoie de o rețea de canalizare poate duce la poluarea apei potabile și a resurselor naturale. În cel mai rău caz, asta poate duce la degradarea purității apei și a resurselor naturale, în consecință scăderea calității activității agricole. În momentul de față, activitatea agricolă este domeniul predominant în care activează Comuna Moldovenești, prioritatea reglementării rețelei de canalizare fiind astfel una ridicată.

3.2.3.5 Rețeaua de alimentare cu gaz metan

În comuna Moldovenești alimentarea cu gaz metan este realizată de firma CPL CONCORDIA. Rețeaua de gaz este funcțională începând din anul 2005 și are o lungime de aproximativ 22,78 km și transportă o cantitate de aproximativ 133.000 mc/an.

	Moldovenești	Bădeni	Plăiești
Lungime rețea	10106 m	7772,40 m	4911,10 m
Anul punerii în funcțiune	2005	2005	2005
Gospodării deservite	24,68%	20,20%	9,65%
Agenți economici deserviți	Doar pensiunile	0%	0%
Starea actuală	Bună	Bună	Bună

3.2.3.6 Rețeaua de energie electrică

Energia electrică este furnizată de către firma Electrica SA. Distribuție Transilvania Nord. Toate gospodăriile din Comuna Moldovenești sunt branșate la rețeaua de energie electrică.

3.2.4 Starea mediului

3.2.4.1 Calitatea apei

Menținerea parametrilor de calitate ai apei în limitele admise stipulate prin legislație reduce semnificativ riscul îmbolnăvirilor și asigură o stare optimă de sănătate a populației pe termen lung.

La nivelul județului Cluj, se efectuează evaluarea calității apelor de suprafață conform Legii Apelor 107/1996 cu modificările ulterioare, utilizându-se metodologiile privind sistemele de clasificare și evaluare globală a stării apelor de suprafață recomandate prin Directiva Cadru a Apei (200/60/CEE) și elaborate de către INCDPM București. Evaluarea se realizează cu raportare la corpul de apă, unitatea de bază în activitatea de monitorizare. Calitatea corpului de apă se regăsește în starea ecologică a acestuia, care reflectă atât elemente de structură, cât și de funcționalitate a corpului de apă analizat. În cazul apelor de suprafață, există 5 niveluri ale stării ecologice și anume: foarte bună, bună moderată, slabă și proastă, fiecărui nivel fiindu-i asociată o anumită culoare: albastru, verde, galben, portocaliu și roșu (albastru-foarte bun, roșu-proastă).

Contaminarea apelor de suprafață de pe teritoriul comunei poate duce la poluarea pânzei freatice și scăderea calității apei de băut.

Parametrii de calitate a apei se pot împărți în trei mari categorii: chimice, fizice și microbiologice.

Parametrii chimici includ: metale grele, arsenic, nitriți sau urme de compuși organici. Parametrii microbiologici include bacteriile Coliform și E Coli și specii patogene de bacterii, virusuri și paraziți protozoare.

Locuitorii comunei Moldovenești procură apa necesară consumului și activităților zilnice din numeroasele izvoare de pe teritoriul comunei Moldovenești care au fost amenajate în zona de captare a apei. La momentul actual, există 35,95 km de rețea de apă care acoperă aproximativ 53% din totalul gospodăriilor din comună, 24 de fântâni publice și 950 de fântâni private.

Calitatea apei diferă de la un anotimp la altul. Conform buletinului de analiză efectuate cu regularitate de către reprezentanții administrației publice pentru probe de apă preluate din izvoare și fântâni a rezultat că apa este potabilă și se încadrează în prevederile legale cu privire la

concentrațiile limită admise pentru contaminanți. În cursul anului 2012 nu s-au înregistrat epidemii cu implicarea factorilor hidric.

Rezultatele analizelor fizico-chimice și microbiologice efectuate cel mai adesea se încadrează în parametrii de calitate, dar există excepții primăvara la topirea zăpezilor sau în perioadele cu ploii abundente. În aceste perioade calitatea apei este diminuată de prezența particulelor în suspensie care deși nu implică pericol de îmbolnăvire, dau apei un aspect și un gust neplăcut.

La nivelul comunei rețeaua de râuri cuprinde cursuri de apă de diferite dimensiuni. Arieșul drenează cea mai mare parte a teritoriului comunei având ca afluenți râurile Văleni, Plăiești și Bădeni. Pe teritoriul comunei, există și două lacuri de origine antropică. Apele sunt utilizate pentru pescuit și aparțin domeniului public. Ecosistemele create în jurul apelor de suprafață sunt ecosisteme sănătoase și nu au fost înregistrat semnale de alarmă care să atragă atenția asupra unei posibile contaminări.

3.2.4.2 Calitatea aerului

Măsurile pentru reglementarea măsurilor destinate menținerii și îmbunătățirii calității aerului sunt prevăzute în legea 104/2011, care asigură alinierea legislației naționale la standardele europene în domeniu.

În trecut la nivelul comunei Moldovenești calitatea aerului era afectată de zonele puternic industrializate din perimetrul Câmpia Turzii-Turda. Principalele probleme implicau poluarea aerului cu pulberi în suspensie și metale grele.

Odată cu închiderea marilor combinate calitatea aerului s-a îmbunătățit.

În prezent singurele surse de poluare sunt :

- gazele de eșapament;
- particulele de praf ridicate sau fumul rezultat în urma practici de ardere a materialului vegetal de pe terenurile agricole pentru regenerarea acestuia;
- Încălzirea rezidențială, preparare hrană;
- Activități casnice specifice așezărilor umane

Principalele categorii de poluanți asociați activităților menționate sunt:

- Surse staționare de ardere: oxizi de azot (NO, NO₂, N₂O), oxizi de carbon (CO, CO₂), oxizi de sulf (SO₂, SO₃), particule, compuși organici volatili și condensabili (inclusiv hidrocarburi aromatice policiclice- substanțe cu potențial cancerigen);
- Creșterea păsărilor și animalelor: metan (CH₄) generat de fermentația enterică și de descompunerea dejecțiilor, amoniac (NH₃) rezultat din descompunerea dejecției;
- Culturi vegetale sezoniere și perene: compuși organici volatili nonmetanici, oxid de azot, particule de proveniență naturală (particule minerale și vegetale), amoniac (NH₃) în cazul utilizării îngrășămintelor chimice, compuși chimici generați de utilizarea pesticidelor, poluanți generați de utilizarea mașinilor agricole (NO_x, N₂O, CH₄, compuși organici volatili nonmetanici, CO, CO₂, SO₂, particule încărcate cu Cd, Cu, Cr, Ni, Se, Zn, HAP);
- surse staționare reprezentate de motoare cu ardere internă (pompe, generatoare, etc.): NO, NO₂, N₂O, CO, CO₂, SO₂, particule încărcate cu metale grele, compuși organici volatili și condensabil.
- Trafic: oxizi de azot (NO, NO₂, N₂O), oxizi de carbon (CO, CO₂), SO₂, CH₄, compuși organici volatili nonmetanici, particule încărcate cu metale grele (Pb, Cd, Cu, Cr, Ni, Se, Zn);

3.2.4.3 Calitatea solului

Solul este definit ca fiind stratul de la suprafața scoarței terestre compus din particule minerale, materii organice, apă, aer și organisme vii. Solul este un sistem care îndeplinește multe funcții esențiale pentru buna-desfășurare a activităților umane și pentru supraviețuirea ecosistemelor.

Calitatea solului poate fi afectată de o serie de factori precum: secetă, eroziune, exces de umiditate, alunecări de teren, compactare, aciditate sau materie organică și poluarea fizio-chimică.

Menținerea calității solului este importantă pentru a asigura îndeplinirea funcțiilor de bază a acestuia respectiv susținere, capacitate bioproductivă și sursă de alimente.

Deteriorarea solului poate duce la dezechilibre semnificative la nivelul ecosistemului și poate avea repercusiuni serioase asupra calității vieții.

Solul este în cea mai mare parte caracterizat de aciditate moderată, are un conținut ridicat de humus și prezența microelementelor, a fosforului și potasiului mobil și azotului în cantități suficiente.

Astfel starea agrochimică a solului în comuna Moldovenești prezintă caracteristici favorabile, motiv pentru care agricultura se practică extensiv pe tot teritoriul comunei.

3.2.4.4 Calitatea habitatelor și starea ariilor protejate

Importanța habitatelor naturale, a determinat adoptarea de către Uniunea Europeană a Directivei asupra Conservării Habitatelor Naturale și a Faunei și Florei Sălbatică (92/43/EEC). Scopul principal al acesteia este de a menține habitatele naturale, ecosistemele și speciile de interes într-o stare de conservare favorabilă.

Administrarea siturilor naturale din Munții Trascăului intră sub incidența Grupurilor de Acțiune Locală din Munții Metaliferi, Trascău și Muntele Mare, în cadrul căruia funcționează distinct Administrația Siturilor Natura 2000 Trascău, care se ocupă exclusiv de administrarea capitalului natural și al rezervațiilor naturale.

Demersurile acestor organizații sunt sprijinite de administrația comunei Moldovenești care are în vedere: reducerea activităților care ar produce scăderea efectivelor cinegetice și a păsărilor sălbatică, limitarea plantării altor specii de arbori decât cei autohtoni și gestionarea corespunzătoare a activităților de vânătoare.

Autoritățile comunei Moldovenești conlucrează cu organizațiile non-guvernamentale pentru a asigura respectarea regulamentului Siturilor Natura 2000 Trascău și pentru a obține finanțări în cadrul programelor operaționale conservarea biodiversității și protejarea ariilor naturale.

3.2.5 Cultură, recreere și sport

La nivelul comunei există în grup de dans popular numită Aranyosszék Néptáncsoport, este apreciat de localnici, în perioada verii pe teritoriul comunei sunt organizate tabere de dansuri populare pentru copii.

Cu ocazia diferitelor sărbători cetățenii participă la viața publică prin evenimente specifice precum: balul strugurilor, balul mascat, balul de ziua femeii și balul de Crăciun. În cadrul acestor evenimente ansamblul Aranyosszék prezintă spectacole, astfel locuitori pot petrece timpul într-un mod agreabil. Copiilor din clasele a IV-a se predau lecții de dansuri populare, un număr de 10 copii fiind învățați să cânte la vioară de către profesori veniți din Cluj-Napoca.

Comunei Moldovenești dispune de mai multe instituții culturale precum o bibliotecă. De asemenea, comuna dispune și de numeroase cămine culturale.

- Biblioteca de pe teritoriul comunei Moldovenești este utilizată în special de elevii care învață în comună, este dotată cu 4 calculatoare legate la rețeaua de internet, o imprimantă, un scanner și un videoproiector. Biblioteca dispune de un număr de 10.000 de volume pentru toate vârstele.
- Pe teritoriul administrativ a comunei sunt mai multe cămine culturale, în localitățile: Bădeni, Văleni-Moldovenești, Plăiești și Podeni. În căminele culturale sunt organizate diferite banchete și baluri cu diverse ocazii; de asemenea, căminele culturale sunt utilizate și de către membrii comunității pentru organizarea de mese festive. Căminul cultural din Moldovenești dispune de un spațiu de cazare și un grup sanitar cu cabine de duș, care sunt utilizate pentru cazarea copiilor invitați din alte localități.
- Cea mai mare parte din elementele etnografice și de folclor au dispărut în perioada colectivizării și industrializării, o parte dintre acestea s-au păstrat sau au fost reînviat, astfel se organizează în cadrul comunei diverse evenimente care atestă prezența elementelor de cultură în zona Moldovenești:
  - Zilele comunei Moldovenești;
  - Balul strugurilor
  - Ziua Recoltei.

În comuna Moldovenești există mai multe echipe sportive, echipele sunt alcătuite de copii din satele aparținătoare comunei Moldovenești, acestea nu desfășoară o activitate regulată sau antrenamente regulate, în general se organizează concursuri și campionate la ocazii speciale cum ar fi Zilele comunei.

Comunei Moldovenești nu dispune de o sală de sport cu o capacitate mare, care ar putea găzdui evenimente sportive de o amploare mai mare. În localitatea Moldovenești există o sală de sport cu o capacitate mai mică, care deservește elevii din clasele gimnaziale, care își desfășoară activitățile sportive în cadrul orelor de sport.

Comuna Moldovenești deține numeroase obiective turistice, care fac parte din Lista Monumentelor Istorice ale județului Cluj, precum:

- Biserica unitariană din Moldovenești datată în secolul XIV-lea, aceasta fiind pomenită în documente începând cu anii 1333-1335 întruchipând un exemplu al stilului romanic, cu elemente păstrate până astăzi, precum denotă și ancadramentul romanic târziu – gotic timpuriu, evidențiat la inspectarea părții sud-vestice a navei. Biserica a suferit diferite modificări structurale, după cum urmează: construcția corului gotic și diferite lucrări de renovare în anii 1613; înălțarea zidului de apărare din jurul bisericii în anul 1613; stricăciuni structurale cauzate de devastarea turcă din 1661; realizarea tavanului casetat al navei în 1742, conform documentului în care este menționat turnul vechi sau în intervalul 1783-1788, conform documentului în care este menționat turnul actual urmată de posibila consemnare a prelungirii navei; schimbarea șindriei a acoperișului bisericii în 1809; învelirea coifului turnului cu tablă în 1859; realizarea ferestrelor actuale ale bisericii în cursul secolului XIX urmată de cea mai importantă schimbare a structurii care a avut loc în anul 1908, prin realizarea stranei și a coronamentului actual al amvonului. În anul 1930, monumentul a fost evaluat și în 1958 fusese din nou renovat. Fațada sudică este cea mai reprezentativă, turnul și calea de acces încadrate în epoca medievală fiind cioplite din piatră.
- Biserica unitariană din Plăiești datată în secolele XIII și al XIV-lea în baza elementelor stilistice ale acesteia. Conform inscripției de pe turnul bisericii, aceasta fusese ridicată în anul 1701. Din punct de vedere al intervențiilor asupra structurii acesteia, tribuna a fost clădită în anul 1706, de către Tsép Péter și Gaál János. Vârful tribunei a fost conceput în anul 1721. Partea estică a clăirii a fost extinsă în anul 1796. Acoperișul bisericii din șindrilă a fost schimbat într-unul din tablă în anul 1807. Majoritatea zidului de protecție cu ambrazuri (ferestre de tragere) a bisericii se află încă în forma sa originală. Zidul de piatră fusese ridicat în secolul XVII, iar în anul 1913, o parte din acesta a fost demolat și schimbat cu bare de fier. Zidurile au avut de suferit în urma devastării aduse de campania lui Ali Pașa din 1661, când

biserica fortificată a fost incendiată. Rolul de apărare al zidurilor s-a remarcat în timpul invaziei tătarilor. Cartea preotului unitarian și istoricului bisericesc „Istoria Bisericii Unitariene din Transilvania II” („Az erdélyi unitárius egyház története II”), Uzoni Foszto Istvan relatează un moment din cadrul invaziei tătare în care o femeie numită Bârduc a descurajat eforturile tătare prin aruncarea cu stupi de albine de pe zidul fortificării. Văzând efectul acestei tactici, ceilalți locuitori ai cetății au început să facă la fel, alungându-i pe tătari din Plăiești. În anul 1703, biserica fusese incendiată din nou de Lobonți, în timpul Răscoalei lui Rákóczi. Biserica a fost restaurată în 1913 pe baza planurilor arhitectului Pakey Lajos. Tavanul a fost restaurat de către Asztalos Istvan și ucenicul lui, Sarkozi Imre la data de 20 iunie 1721. Cea mai importantă caracteristică a bisericii este tavanul cu 161 de casete pictate cu motive tradiționale.

- Biserica unitariană din Bădeni, care datează din sec. XIV;
- Biserica reformat-calvină din Stejeriș din sec. XVIII, a cărei clădire este monument istoric de categorie B, cu valoare reprezentativă pentru patrimoniul cultural local, fiind inclus în Lista Monumentelor Istorice din 2015, județul Cluj, la nr. crt. 1290, având codul CJ-II-m-B-07765 și fiind datată în anul 1714. Primele date istorice legate de existența bisericii acesteia au apărut în prima jumătate a secolului la XIV-lea, și anume din dijele papale din 1332-1333, fiind menționate existența unui preot paroh pe nume Michael care plătise 40 de denari, apoi 64 și în final 3 groși. Dintr-un document data în 13 iunie 1433 reiese faptul că biserica avea hramul Sfântului Martin. Fiind vorba de istoricul intervențiilor asupra bisericii, se știe doar că turnul bisericii, în forma sa actuală fusese construit în 1726 urmat de clopotul vechi care datează din 1704. Pe de o parte, aceste date sunt confirmate prin studii arheologice. Pe de altă parte, expresia „a fundamento” din inscripția folosită la încadrarea construirii turnului în timp conferă o notă de incertitudine în ceea ce privește construirea acestuia de la fundații. În urma reformei religioase, biserica devenise de rit protestant, mai întâi calvinist și apoi unitarian, faptul acesta fiind consemnat în anul 1589, mai apoi devenind, din nou, reformată, cea mai veche referință despre existența unui preot reformat provenind din anul 1682. Într-un registru al bisericilor realizat în 1766 este menționat ca parohie individuală din scaunul Arieșului, parohie ce aparține protopoiatului Aiudului, cu 105 de bărbați și 193 de femei.
- Biserica ortodoxă din lemn din Bădeni construită în jurul anului 1765;
- Biserica greco-catolică din Podeni reconstruit în 1908;

- Castelul Jósika din Moldovenești construit la începutul sec. al XVI.;
- Biserica ortodoxă din Podeni 1808;
- Dealul cetății.

3.2.6 Educație

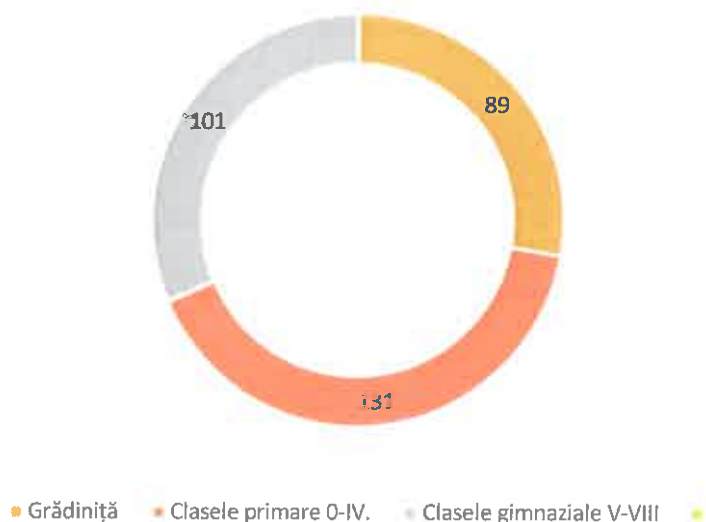
Pe teritoriul comunei Moldovenești este asigurată o bază materială corespunzătoare studiului și au fost înființate și dotate instituții de învățământ care să deservească populația școlară a comunei.

Prin populația școlară se înțelege totalitatea copiilor și elevilor cuprinși în procesul de instruire și educare la începutul anului școlar indiferent de formele de învățământ pe care le frecventează și de vârstă.

La nivelul anului școlar 2013 populația școlară este compusă din 321 de elevi. Aceștia sunt împărțiți după cum urmează:

- 89 de copii preșcolari frecventează grădinița; 25 la secția română și 64 la secția maghiară;
- 131 de elevi frecventează clasa pregătitoare și clasele I-IV; 67 la secția română și 64 la secția maghiară;
- 101 de elevi frecventează clasele V-VIII; 45 la secția română și 56 la secția maghiară;
- În cazul copiilor romi, există o rată mare de abandon școlar, motiv pentru care se va urmări implementarea unei strategii de contracarare a acestui fenomen.

Distribuția elevilor per ciclu de învățământ

Personalul didactic care deservește comuna se împarte în 3 categorii. Copii preșcolari sunt supravegheați de 6 educatoare, elevii din clasele pregătitoare și clasele I-IV sunt distribuiți la 8 învățătoare, iar pentru predarea materiilor de gimnaziu există 16 profesori.

În comună există 5 grădinițe, 4 unități în care se desfășoară activități didactice în cadrul ciclului primar și o școală care deservește clasele gimnaziale.

Majoritatea clădirilor în care se desfășoară activitatea didactică necesită reabilitare, modernizare și dotare.

Situația absolvenților de gimnaziu în comuna Moldovenești poate fi considerată mulțumitoare. La nivelul anului 2020 un procent de 43,75% din populația de gimnaziu au absolvit examenul de capacitate și și-au continuat studiile la liceele din județ.

La secția maghiară din 10 elevi 2 au abandonat studiile și 2 au rămas repetenți. La secția română din 6 elevi 1 a abandonat studiile și 3 au rămas repetenți.

3.2.7 Relații regionale, euroregionale și internaționale

În ultimii ani comuna Moldovenești a pus un puternic accent pe dezvoltarea relațiilor cu alte localități. Astfel în momentul de față comuna Moldovenești are în total patru relații de înfrățire cu localități de pe teritoriul Ungariei:

- Localitatea Moldovenești este înfrățită cu localitatea Sárkeresztes
- Moldovenești - Văleni au înfrățire cu localitatea Farnos
- Localitatea Plăiești este înfrățită cu localitatea Balatonakali și Csokako
- Localitatea Bădeni este înfrățită cu localitatea Kisbalyon

Administrația comunei ține o legătură strânsă cu localitățile învecinate, prin programul Europa pentru cetățeni, astfel în urma acestor schimburi de experiență Comuna Moldovenești își promovează atât tradițiile cât și obiceiurile și de asemenea atracțiile turistice ale zonei.

3.2.8 Oportunități pentru întreprinzători, investitori și angajatori

România, în întreaga ei istorie a fost o țară cu o populație predominant rurală. Deși migrația populației rurale spre orașe este un fenomen cu o manifestație consistentă de-a lungul timpului, procentajul populației stabilite în mediul rural schimbându-se în anii 1930, 1970, 1990 respectiv 2000 de la 78,6% la 63,1% la 45,8% la 45,7% respectiv 45,4%. Una dintre justificările programelor de dezvoltare locală de acest tip este armonizarea vieții rurale cu cea de la oraș, în alte cuvinte, egalizarea diferențelor dintre standardele de trai dintre cele două medii, făcând alegerea individului o analiză „pro și contra” comparativ cu una între „mai bine” sau „mai rău”. Dezvoltarea zonelor rurale reprezintă un pas înainte și în ceea ce privește clădirea unei Români mai sustenabile, majoritatea resurselor naturale fiind concentrate în zonele geografice aferente. Având aceste lucruri în vedere, se poate ajunge la concluzia că neatenția autorităților naționale la nevoile mediului rural va provoca următoarele efecte negative:

1. Nemulțumirea cetățenilor care, în primă fază, contribuie la neîncrederea față de autoritățile locale. Neadresată pe termen lung, această situație se poate concretiza în apatie politică și îngreunarea procesului democratic cu convingerea că „nimic nu se va schimba”; iar ca efect procesele administrative și inițiativele locale sunt inhibitate.

2. Neglijarea resurselor naturale aflate în zonele rurale și eventuala degradare a acestora vor duce în timp la nevalorificarea resurselor disponibile care va inhiba, ritmul de dezvoltare a mediului rural și menținerea inegalității dintre nivelurile de trai.
3. Creșterea sărăciei, scăderea nivelului de trai la nivel local, circumstanță care va duce la poluarea mediului înconjurător datorită menținerii proaste a drumurilor, lipsei rețelelor durabile de utilități (în special rețele de canalizare deoarece acestea afectează calitatea apei potabile, lucru care la rândul ei va reduce productivitatea activităților agricole).

Ritmul dezvoltării zonelor rurale este strâns legat de intensitatea curentă a activităților economice desfășurate și varietatea acestora. O astfel de strategie care ar putea încuraja antreprenorii, investitorii și angajatorii să reconsidere potențialul integrării mediului rural în planurile lor de extindere este diversificarea utilizării resurselor naturale distribuite în mediul rural în activități non-agricole prin turism, amenajarea mediilor pentru practicarea sporturilor și a activităților de recreere, inclusiv activități comerciale, servicii de consultanță, prelucrarea materiilor prime de bază și obținerea produselor din carne, lapte sau lemn. Conform unui studiu similar legat de creșterea atractivității mediului rural privind oportunitățile de investiție întocmit de asociația CATALACTICA, există 6 motive pentru care antreprenorul sau investitorul privește mediul rural cu un grad de reticență.

1. Comparativ cu mediul urban, oportunitățile de a găsi locuri de muncă sunt mult mai mici.
2. Programele guvernamentale adresate mediului rural abordează problemele acestuia într-un mod inconsistent care nu adresează motivele de bază care stârnesc reticența micilor afaceri.
3. Nivelul de pregătire a populației aptă de muncă în mediul rural este redusă.
4. Autoritățile locale din mediul rural nu beneficiază de cunoștințele necesare valorificării resurselor caracteristice fiecărei localități.
5. Infrastructura, de foarte multe ori, se află într-un stadiu precar și împiedică dezvoltarea afacerilor și reducerea costurilor de tranzacție.
6. Inițiativele guvernamentale pentru dezvoltarea rurală au șanse reduse să funcționeze deoarece nu îi implică pe locuitori și nu au urmărit stimularea spiritului antreprenorial din mediul rural.

Acești 6 factori transmit mesajul că prioritățile pentru dezvoltarea mediului rural sunt: îmbunătățirea/aducerea infrastructurii la un nivel satisfăcător de funcționare, asistarea autorităților

locale prin studii de cercetare care atrag atenția asupra resurselor naturale existente, modurile de valorificare a acestora și reperarea slăbiciunilor respectiv a punctelor forte cu scopul creării unei strategii de dezvoltare personalizate cu posibilități reale de implementare. Succesul dezvoltării mediului rural are un efect „viral” deoarece fiecare „poveste de succes” va contribui la îmbunătățirea strategiilor de dezvoltare a celorlalte localități prin identificarea unor bune practici care pot fi aplicate în toate strategiile de dezvoltare din viitorul apropiat și îndepărtat.

Revenind la programele guvernamentale, reformele emise de vârful ierarhiei nu vor funcționa deoarece acestea vor impune un cadru legal care va trebui respectat fără a se ține cont de punctele forte, slăbiciunile și nevoile localității în cauză. De aceea, este nevoie de strategii personalizate care să adreseze nevoile fiecărei localități în parte, ținându-se cont de resursele, provocările sale și ameliorarea celor 6 factori menționați mai sus.

În cazul comunei Moldovenești, activitățile economice desfășurate țin în principal de domeniul agricol. Având în vedere că localitățile specifice mediului rural se ocupă cu agricultura, acest fapt nu diferențiază comuna Moldovenești de restul vecinilor săi. Astfel, prima recomandare este diversificarea activității acesteia prin valorificarea resurselor specifice acesteia. Comuna Moldovenești s-ar putea folosi de monumentele sale istorice pentru a face primii pași spre diversificarea în sectorul turistic. În plus, conform capitolelor precedente, Comuna Moldovenești are următoarele obiective turistice.

a. Obiective turistice naturale precum:

- a. Piatra Secuiului din Munții Trascăului
- b. Localitatea Râmetea
- c. Cheile Turzii
- d. Lacul Stejeriș
- e. Siturile protejate aparținătoare rețelei ecologice NATURA 2000.

b. Obiective turistice antropice precum:

- a. Salina din Municipiul Turda
- b. Cetatea Moldovenești din Comuna Moldovenești
- c. Castelul Josika din satul Moldovenești
- d. Necropola medievală
- e. Movila Cetății situată la poalele Pietre Secuiului

- f. Biserica Unitariană din Moldovenești
- g. Biserica Unitariană din Bădeni
- h. Biserica din lemn cu hramul Sfântului Nicolae din Satul Bădeni
- i. Biserica din lemn cu hramul Sfinților Arhangeli Mihai și Gavril din Podeni
- j. Biserica din Plăiești.
- k. Muzeul Satului Moldovenești

În concluzie, primul pas spre a face comuna Moldovenești mai prietenoasă din prisma oportunităților pentru investitori este diversificarea activităților desfășurate în cadrul acesteia prin folosirea atuurilor acesteia. Un exemplu de sector secundar în care ar putea activa comuna Moldovenești este sectorul turistic, datorită multitudinii de destinații aflate în apropierea comunei sau pe teritoriul acesteia. Important este ca UAT-ul acesta să se diferențieze de celelalte UAT-uri din Județul Cluj prin valorificarea resurselor naturale existente și practicarea altor activități pe lângă agricultură.